

FRANSA – YUNANİSTAN SAVUNMA İTTİFAKI & TÜRK – YUNAN ASKERİ DENGESİNİN GELECEĞİ

Dr. Can Kasapoğlu | Güvenlik & Savunma Programı Direktörü, EDAM

FRANSA – YUNANİSTAN SAVUNMA İTTİFAKI & TÜRK – YUNAN ASKERİ DENGESİNİN GELECEĞİ

Dr. Can Kasapoğlu | Güvenlik & Savunma Programı Direktörü, EDAM

Yönetici Özeti

Türkiye ve Yunanistan arasında bir silahlı çatışma senaryosu oluşturmak mümkün olsa da (örn. Ege'de sınırlı bir hava ya da deniz kuvvetleri çatışması), kuvvetler dengesini belirleyen tek parametre, taraflardan birinin platform sayısı, ateş gücü ya da teknolojik üstünlüğü değildir. Eğitim, doktrin, muharebe kuruluşu, durumsal farkındalık, baskın unsuru, moral faktörler, komuta & kontrol yetenekleri, taarruz ve müdafî kabiliyet gibi birçok girdi, her bir senaryo için farklı sonuçlara etki eder. Kullanılan muharebe modellemesi yöntemleri ve matematiksel parametreler teknik bir ihtisas sahasıdır, ayrıca, kamuya açık bir raporun sınırlılıklarının da dışındadır. Dolayısıyla, bu rapor, Türkiye ve Yunanistan arasındaki askeri dengenin mahiyetine ilişkin senaryo bazında bir sonuç sunmayacaktır. Öte yandan, söz konusu askeri dengenin ancak sınırlı bir kapsamda bileşenlerine ilişkin ve askeri-stratejik düzeyde kalmak kaydıyla, üç temel bulguya ulaşılmıştır; **a)** Yunanistan, hava kuvvetleri segmentinde, Türkiye'ye karşı tekno-jenerasyonel bir üstünlük elde etme trendindedir, **b)** Yunanistan'ın Fransa'dan deniz kuvvetleri alımları, halihazırda, hava kuvvetleri segmenti gibi somut bir tekno-jenerasyonel fark oluşturmamaktadır. Askeri-teknolojik durum Türkiye'nin lehinedir ve Fransa'dan alınacak Belharra sınıfı fırkateynler bu farkı kapatmaya yetmeyecektir, **c)** Türkiye'nin SİHA / robotik harp kapasitesi, en belirgin muharip etkinliğini, 1. Ordu sorumluluk sahasında, Trakya'da, Yunanistan Kara Kuvvetleri unsurları karşısında gösterme potansiyeline sahiptir.

Hava harp segmentinde Türkiye için en kötü senaryo, 2030 bandına gelindiğinde, Yunanistan Hava Kuvvetleri envanteri ekseriyetinin F-35 JSF, Dassault Rafale, F-16V platformlarından müteşekkil olması; Türk Hava Kuvvetleri'nin ise, F-16'larını modernize edemediği, Milli Muharip Uçağı envantere kazandıramadığı, 4,5. nesil bir ara çözüm bulamadığı ve herhangi bir 5. ya da 6. nesil savaş uçağı projesinin parçası olamadığı durumudur. F-35'in, enformasyon üstünlüğü yetenekleri ile, ağ-merkezli hareket ortamında 4. ve 4.5 nesil diğer dost platformların muharip kapasitesini artıracığı da unutulmamalıdır. Açıkçası, S-400 stratejik SAM sistemi tedariki başta olmak üzere birçok faktör nedeniyle, böyle bir senaryo imkansız da değildir.

Esasen, temel su-üstü muharip platformlarının modernizasyon sorunları Atina'yı uzun süredir fırkateyn tedarik arayışına itmiştir. Ekonomik krizin ardından yeniden gündeme gelen planlarda, Fransa'yı daha iyi bir teklif yapmaya zorlayan faktörlerden biri de, ABD firması Lockheed Martin'in MMSC (*Multi Mission Surface Combatant*) ile Yunanistan silah pazarına gösterdiği iddialı ilgi olmuştur.

Belharra ya da FDI (*Frégate de défense et d'intervention*) sınıfı fırkateynler, Türk – Yunan deniz kuvvetleri dengesinde Atina için bir 'sihirli değnek' olmasa da; Yunanistan Deniz Kuvvetleri'nin mevcut su-üstü muharip envanterine kıyasla gerçek bir kapasite artışı sağlayacaktır. İncelemeye

konu savaş gemisinin Thales SeaFire AESA radarı, dijital enformasyon altyapısı ve harp yükü konfigürasyonu (özellikle Aster-30 B1 hava & füze savunma sistemi ve Exocet MM40 B3C gemi-savar füzesi) dikkat çekmektedir.

Paris, Yunanistan silah pazarını alışılmış bir savunma portföyünün ötesinde değerlendirmektedir. Nitekim, Atina'nın daha önce anlaştığı 18 Rafale savaş uçağına ek olarak, 6 platform daha alma talebi, Fransız Savunma Bakanı Florence Parly tarafından sektörel bir başarının ötesinde, gerçek bir Avrupa otonomisi inşası için bir adım olarak yorumlanmıştır. Benzer şekilde, Yunanistan Başbakanı Kyriakos Miçotakis de, Fransa Devlet Başkanı Macron ile imzaladığı savunma paktını müteakip, 'Avrupa otonomisi' vurgusunu tekrarlamıştır.

Avrupa otonomisi, Fransa ve Yunanistan arasındaki savunma antlaşmasının temel sütunlarından biri olarak da imza altına alınmış bulunmaktadır. Konuyu daha da karmaşık hale getiren husus, 'Avrupa otonomisi' inşasında Paris ve Atina arasında gelişen stratejik ittifakın hedefinde, zımnî olarak da olsa, bir NATO ülkesi olan Türkiye'nin bulunmasıdır. Nitekim, ilgili antlaşmanın 2. Maddesi, iki ülke arasında bir casus foederis oluşturacak şekilde, BM Şartı 51. Madde'den doğan meşru müdafaa halinde müşterek askeri güç kullanımı öngörmektedir. Esasen Fransa ve Yunanistan'ın, NATO şemsiyesi altında söz konusu taahhütleri zaten vardır. Mevcut durum, Türk – Yunan askeri dengesinin ötesinde, Avrupa merkezli savunma girişimlerinin NATO'nun ittifak birliğine zarar verme potansiyelini güçlendirmektedir.

Yunanistan askeri siyasasının önemli bir boyutu, Türkiye'nin Orta Doğu & Kuzey Afrika bölgesindeki ihtilaflarından faydalanması ve savunma işbirliklerine yönelmesidir. Özellikle Suudi Arabistan'ın ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin Atina ile geliştirdiği savunma işbirliği, Türkiye açısından ciddi riskler taşımaktadır.

Yunanistan savunma ekonomisinde son yıllarda ciddi bir dönüşüm dikkat çekmektedir. Askeri harcama ve bütçe tedricen artmakla birlikte, sıçrama düzeyinde bir hareket yoktur. Öte yandan, askeri harcamaların içinde, önemli tedarik projelerine ve muharip kapasite geliştirmeye ayrılan pay artmıştır. Atina, 2021 yılı itibarıyla, savunma harcamalarının yaklaşık %38'ini silah alımlarına ayırmaktadır.

Almanya'da seçimler sonrası kurulacak yeni hükümetin, Türkiye'ye Reis sınıfı denizaltı teslimi hususundaki tasarrufu, Türk – Yunan deniz kuvvetleri arasındaki askeri dengede önemli bir faktör olacaktır. Son dönemde, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın söz konusu tedarik konusunda endişelerini belirtmesi, Türkiye – Almanya savunma işbirliğinin geleceği açısından kritik bir sınavın yaklaştığını da göstermektedir. Yunanistan'ın, bir yandan Reis sınıfı denizaltıların teslimini akamete uğratmak için Alman makamları üzerinde diplomatik çaba gösterirken, diğer yandan ABD'den MH-60R denizaltı savunma harbi helikopteri alımı yapması anlamlıdır.

Türk savunma sanayiinin robotik harp segmentindeki başarıları, TSK bünyesinde her kuvvete ve genel olarak güvenlik güçlerine yayılmaktadır. Türk Deniz Kuvvetleri'nin robotik harp platformları kapasitesi, orta-uzun vadede, güç dengesini belirleme potansiyeline sahiptir.

Türkiye ile Yunanistan arasında Ege'de vuku bulacak bir mevzii çatışma durumunun, teorik olarak, hızla farklı cephelere sıçraması (Trakya / 1. Ordu sorumluluk sahası, Kıbrıs, Doğu Akdeniz) mümkündür. Dolayısıyla, Yunanistan Hava Kuvvetleri ve Yunanistan Deniz Kuvvetleri tarafından kazanılan yeni yeteneklerin, genel askeri dengeye ilişkin hesaplamalara teşmil edilmesi her senaryoda farklı sonuçlar doğuracaktır.

NATO üyeliği dolayısıyla iki ülke arasındaki bir çatışmanın, ABD liderliğinde ittifak üyelerinin sistematik diplomatik müdahalesi ile ilan edilmiş bir savaşa dönüşmeden engelleneceği düşünülmektedir. Nitekim, Kardak krizi (1996) örneği de söz konusu varsayımın isabetini ortaya koymuştur. Öte yandan, nükleer harp kabiliyetine sahip üç NATO üyesi ülkeden biri olan Fransa'nın, Türk – Yunan askeri dengesinde açıkça Atina'dan yana taraf olması, yukarıda açıklanan, Türkiye ile Yunanistan arasında vuku bulacak bir savaşı önlemeye yönelik 'transatlantik emniyet mekanizmasını' akamete uğratabilir, bu nedenle tehlikelidir.

Giriş ve Kapsam

Türkiye ve Yunanistan arasındaki askeri dengenin, taraflardan birinin lehine değiştiğini, bu çalışma gibi stratejik seviyede yapılan siyasi-askeri bir analiz sonucunda kesin bir dille ifade etmek, askeri bilimlerin gerçeklikleri ile uyumlayacaktır. Zira, teknik açıdan, devlet düzeyinde iki aktör arasındaki kuvvetler dengesi, belirli harp oyunu senaryoları çerçevesinde, karmaşık matematiksel muharebe modelleri sonucunda ortaya koyulabilen, özel bir ihtisas sahasıdır. Üstelik, söz konusu muharebe modellemesinin, her bir senaryo bazında, stratejik, operasyonel ve taktik seviyelerde analiz edilmesi gereklidir. Belirtilen kurmay faaliyeti, bu çalışma gibi kamuya açık bir think-tank raporunun doğal kapsamı dışındadır.

Bu çalışma, siyasi-askeri çerçevede ve askeri-stratejik seviyede hazırlanmış olup, hava harp ve deniz harp muharebe modellemeleri ve harp oyunu senaryoları analitik kapsam dışında bırakılmıştır.

Sırasıyla, Fransa – Yunanistan Savunma Antlaşmasının siyasi-askeri ve jeopolitik boyutu, Yunanistan askeri modernizasyonunda deniz kuvvetleri ve hava kuvvetleri analizleri, Türk SİHA kapasitesine ilişkin değerlendirme ve S-400 stratejik SAM sistemine ilişkin mülahazalar aktarılmaktadır.

Çalışma, sonuç bölümünde temel bulgularını sunmaktadır.

'Avrupa Stratejik Otonomisi' ve Savunma Ekonomisi Boyutları

Kıta Avrupası kaynaklı analizler, Başkan Macron, Dışişleri Bakanı Le Drian ve Savunma Bakanı Parly liderliğinde şekillenen Fransız güvenlik & savunma siyasasının temel jeopolitik hedefinin, ABD'nin stratejik ilgisinin Asya-Pasifik'e kaymasından doğacak boşluğun 'Avrupa otonomisi', müteakip olarak da 'Avrupa egemenliği' kavramları ile doldurulması olduğunu belirtmektedir. Aynı yayınlar, Fransız ve Alman ekolleri arasındaki temel farkın, Paris'in, güvenlik mimarisini belirleyen kurumlara karşı çok daha esnek, hatta pragmatik yaklaşımı olduğunu altını çizmektedir. Daha açık bir ifade ile, mevcut Fransız eliti, Paris'in siyasi-askeri hareket sahasını genişletmek için, Fransa'nın da üye olduğu yerleşik kurumları zayıflatmaktan kaçınmaz¹. Fransa – Yunanistan savunma antlaşması ve NATO'nun durumu, alıntılanan analize açıklayıcı bir örnek oluşturmaktadır.

Nitekim, savunma diplomasisi boyutunda, Paris'in, Yunanistan silah pazarını alışımlı bir savunma portföyünün ötesinde değerlendirdiği dikkat çekmektedir. Örneğin, Yunanistan'ın daha önce anlaştığı 18 Rafale savaş uçağına ek olarak, 6 platform daha alma talebi, Fransız Savun-

ma Bakanı Florence Parly tarafından sektörel bir başarının ötesinde, gerçek bir Avrupa otonomisi (*une véritable autonomie Européenne*) inşası yolunda ciddi bir adım olarak takdim edilmiştir². Söz konusu vurgu, Paris kadar Atina'da da karşılık bulmaktadır. Fransa ile imzalanan savunma paktını müteakip, Başbakan Kyriakos Miçotakis de, dikkat çekici biçimde, 'Avrupa otonomisi' vurgusu yapmıştır³.

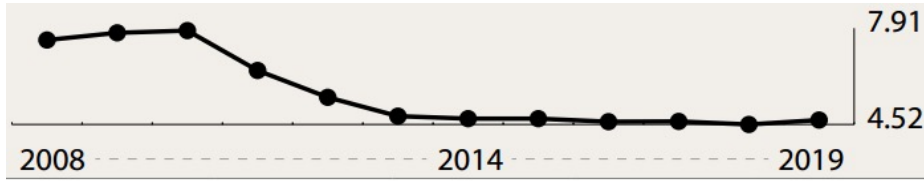
İçinde bulunulan durumu daha da karmaşık hale getiren husus, 'Avrupa otonomisi' inşasında Paris ve Atina arasında hızla gelişen stratejik ittifakın hedefinde, örtülü ya da açık olarak, bir NATO ülkesi olan Türkiye'nin bulunduğu gerçeğidir. Bu durum, Türk – Yunan askeri dengesine etkinin ötesinde, Avrupa merkezli savunma girişimlerinin NATO'nun ittifak birliğine zarar verme potansiyelini güçlendirmektedir. Nitekim, incelemeye konu antlaşmanın 2. Maddesi, iki ülke arasında bir casus foederis oluşturacak şekilde, BM Şartı 51. Maddeden doğan meşru müdafaa halinde müşterek askeri güç kullanımını öngörmektedir⁴. Oysa, Fransa ve Yunanistan, NATO şemsiyesi altında söz konusu taahhütleri zaten vermişlerdir.

- 1 Claudia Major, "France's Security and Defence Policy under President Macron – Pragmatic, Ambitious, Disruptive", Ronja Kempin [ed.], *France's Foreign and Security Policy under President Macron The Consequences for Franco-German Cooperation*, SWP, 2021.
- 2 Florence Parly resmi Twitter hesabı, https://twitter.com/florence_parly/status/1437019538726469638?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1437019538726469638%7Ctwgr%5E%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fww.france24.com%2Fen%2Furope%2F20210912-france-confirms-deal-with-greece-for-six-more-rafale-fighter-jets, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.
- 3 Bloomberg, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-09-28/greece-buys-warships-from-france-signs-major-defense-pact>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.
- 4 Antlaşmanın tam metni için, bkz. <https://www.athina984.gr/en/2021/09/28/ti-anaferei-to-plires-keimeno-tis-symfonias-poy-ypegrapsan->

Paris'in Yunanistan ile gelişen savunma ilişkilerindeki 'Avrupa stratejik otonomisi' vurgusunun, ABD ve Birleşik Krallık ile Fransa arasında yaşanan AUKUS (Avustralya denizaltı anlaşması) krizinin hemen sonrasında gelmesi, konunun transatlantik güvenlik mimarisi boyutunu da ön plana çıkarmaktadır. Ankara, Avrupa otonomisi için ideal bir 'jeopolitik rakip' olarak ön plana çıkmıştır. Bu durumda, eğer ABD doğru bir siyasa takip etmez ve Türkiye ile – Suriye başta olmak üzere – yaşadığı ihtilafları Yunanistan dosyasına teşmil edecek şekilde hareket ederse, NATO'nun bir ittifak olarak bütünlüğü farklı sınıma tabi olacaktır. Tüm bunlar yaşanırken, Yunanistan, bir yandan ABD'ye geniş ileri konuşlanma imkanları sağlayarak, diğer yandan da, başta Lockheed Martin olmak üzere ABD savunma eko-sistemi ile ilişkilerini sıcak tutarak, Atlantik dengesini de korumaya çalışmaktadır. Dolayısıyla, Paris'in Atina'yı ne ölçüde 'peşinden sürükleyebileceği', izlenmesi gereken kritik bir trenddir.

Son olarak, Atina, Türkiye'nin Orta Doğu'daki ihtilaflarından yararlanmak suretiyle, Mısır, İsrail, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi önemli aktörler ile savunma ilişkileri geliştirmiştir. Türkiye'nin, ideolojik içerikleri ve sonuçları dolayısıyla hatalı olarak değerlendirilebilecek dış politika kararları (örn. Hamas ve Müslüman Kardeşler ile ilişkiler), Türk – Yunan askeri ajandasında menfi etkilerini göstermektedir.

Savunma ekonomisi alanında, Fransız silahlarının, 'Akdeniz'de Türkiye'den tehdit algılayan ülkeler kulübü' gibi ilginç ve karlı bir pazar bulduğu görülmektedir. Yunanistan, ekonomik krizin ağır yükü altında, savunma harcamasında uzun yıllar düşüş yaşamıştır. Aşağıdaki grafikte gösterildiği üzere, son yıllarda 4 – 4,5 milyar bandında değişen savunma bütçesi, özellikle askeri kapasitesi artan Türkiye karşısında Yunan Genelkurmayı için düşündürücü olmayı sürdürmüştür.

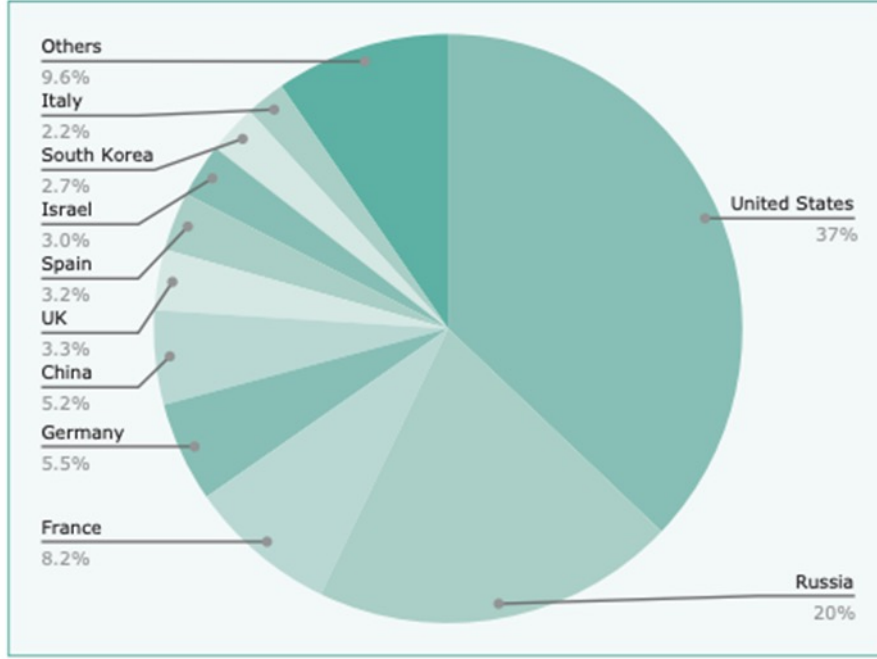
Yunanistan Savunma Harcaması (milyar dolar), IISS, Military Balance 2020.

Yunanistan savunma ekonomisinde son yıllarda kayda değer bir dönüşüm vardır. Askeri harcama ve bütçe tedricen artmakla birlikte, sıçrama düzeyinde bir hareket yoktur. Bununla birlikte, savunma harcamalarının içinde, önemli askeri tedarik projelerine ve muharip kapasite geliştirmeye ayrılan pay giderek yükselmiştir. Atina, 2021 yılı itibarıyla, savunma harcamalarının yaklaşık %38'ini yeni silah sistem alımına ayırmıştır⁵. Fransa, bu değişimi görmekte ve değerlendirmektedir.

Fransa'nın Yunanistan silah pazarı ilgisi, küresel trendler ile de paralellik göstermektedir. Dünya savunma ticareti Batılı ülkeler tarafından domine edilmektedir. Batı portföyü içerisinde de, aralarındaki fark açık olmakla birlikte, Fransa ile ABD, Atlantik Okyanusu'nun iki yakasında lider konumdadır. 2016 – 2020 yılları arasında ABD, silah ihracatında %37'lik küresel pazar payı ile birinci sırada yer almıştır. Fransa, aynı dönemde, %8'in üzerindeki küresel pazar payıyla, Avrupa'nın en büyük, NATO'nun ikinci silah ihracatçısıdır⁶.

5 NATO, Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2021), PR/CP(2021)094, 2021.

6 SIPRI Trends in International Arms Transfers, 2020

2016 – 2020 Dünya silah ihracatı pazar payı, Kaynak: SIPRI

Akdeniz'de Türkiye'nin jeopolitik rakiplerini silahlandırmak, Fransa açısından oldukça karlı bir fırsat olmuştur. 2016 – 2020 döneminde, Suudi Arabistan ve Hindistan'ın ardından dünyanın en büyük üçüncü silah ithalatçısı olan Mısır pazarının %28'ini Fransız sistemleri domine etmektedir. Mısır'da başat tedarikçi halen Rusya'dır ve Paris, bu önemli pazarda Moskova ile rekabet halindedir. Yunanistan, Rafale savaş uçakları ve deniz kuvvetleri modernizasyon projeleri ile Fransa savunma eko-sistemi için milyarlarca Euro'luk bir diğer Akdeniz portföyü haline gelmektedir⁷.

Fransa ile geliştirilen savunma ilişkilerinin Yunanistan'a katacağı bir değer de, Yunan savunma sanayiinin birçok karlı girişimden yararlanmasıdır. Nitekim, Ekathimerini, konuya ilişkin haberinde 'düzinelerce savunma sanayii oyuncusunun' Naval Group ve MBDA ile işbirliği yapmak için 'sıraya girdiğini' vurgulamıştır. Ekathimerini'ye göre, yaklaşık 100 firmalık bir havuzdan METKA, Space Hellas, Akmon, Stelma, Miltech, Prisma, Thales Hellas, Terra Spatium and Hydrus Engineering ön plana çıkmaktadır⁸.

Yunanistan – Fransa Savunma Anlaşması: Deniz Kuvvetleri Değerlendirmesi

Yunanistan Deniz Kuvvetleri, halihazırda, ciddi bir modernizasyon problemi ile karşı karşıyadır. Resmi verilere göre, ana su-üstü platformlardan olan Hydra sınıfı fırkateynler (4 platform), 1990'lı yılların başında Yunanistan envanterine girmeye başlamıştır. Bir diğer temel su-üstü platformu olan Elli sınıfı fırkateynler ise, (aslen Hollanda yapımı Korte-

naer sınıfı, çeşitli varyantlar ile 9 platform) 40'lı yaşlarındadır⁹. Yine resmi verilere göre, Türk Deniz Kuvvetleri ise, hem ana su-üstü muharip platformlarda sayısal üstünlüğe sahiptir (4 Barbaros sınıfı fırkateyn, 4 Yavuz sınıfı fırkateyn, 8 Gabya sınıfı fırkateyn, 4 Ada sınıfı korvet) hem de mevcut donanmanın modernizasyon durumu daha yüksektir¹⁰.

7 Ibid.

8 Ekathimerini, <https://www.ekathimerini.com/economy/1168999/greek-firms-lining-up-to-help-build-navy-warships/>, Erişim Tarihi: 9 Ekim 2021.

9 Yunanistan Deniz Kuvvetleri, <https://www.hellenicnavy.gr/en/fleet/frigates/frigates-type-standard.html>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

10 Türk Deniz Kuvvetleri, <https://www.dzkk.tsk.tr>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

Önümüzdeki yıllarda, TCG İstanbul (*F-515*) başta olmak üzere, MİLGEM projesinin geliştirilmiş varyantları olarak sınıflandırılabilen yeni nesil (I sınıfı) fırkateynler de envantere girecektir¹¹. Yine, Türk Deniz Kuvvetleri için bir oyun değiştirici olan, SIHA ağırlıklı bir donanma havacılığı filosu ile TCG Anadolu, ciddi bir güç projeksiyonu kapasitesi sunacaktır.

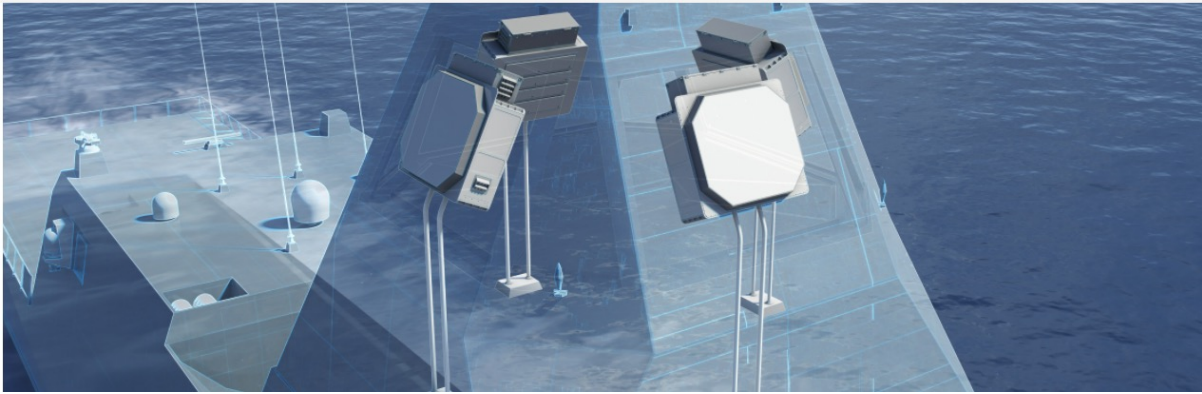
Ayrıca, her ne kadar Türk kamuoyu TCG Anadolu'nun donanma havacılığı yeteneklerine odaklansa da, ilgili harp gemisinin bir amfibi hareket platformu olduğu unutulmamalıdır. Bu noktada ciddi bir kuvvet çarpanı da, Türk amfibi birliklerinin (*amfibi komando unsurları, SAT & SAS komandoları*) Suriye'deki sınır ötesi hareketlerden kazanılan kabiliyet ile yüksek harbe hazırlık ve muharip tecrübe düzeyinde olmasıdır¹².

Deniz kuvvetlerindeki modernizasyon sorunları Atina'yı uzun süredir kapsamlı bir tedarik arayışına itmiştir. Yunanistan'ın geçirdiği ekonomik krizi müteakip yeniden değerlendirilen planlarda, Fransa'yı daha iyi bir teklif yapmaya zorlayan faktörlerden biri de, ABD'nin Lockheed Martin'in MMSC (*Multi Mission Surface Combatant*) ile Yunanistan silah pazarına gösterdiği iddialı ilgi olmuştur¹³. Nitekim, Fransızların sunduğu ve başarı kazanan iyileştirilmiş yeni anlaşmaya göre, Fransa, 2025 yılında iki, 2026 yılında bir platform ol-

mak üzere üç FDI (Belharra) sınıfı fırkateyni teslim edecek, bir ek platform planı da opsiyon olarak Atina'ya sunulacaktır. Durumu daha ilginç hale getiren husus, 2025 yılına kadar, Yunanistan Deniz Kuvvetleri'ne bir ara-çözüm olarak 2 ya da 3 La Fayette sınıfı fırkateyn verileceğine ilişkin haberlerdir. Ayrıca, Yunanistan'ın yine Fransa'da Gowind korvetleri ile ilgilenebileceği de belirtilmektedir¹⁴.

FDI ya da Belharra sınıfı fırkateynler, (*Fransız kodifikasyonu ile FDI - Frégate de défense et d'intervention*) Yunanistan'ın ilk ilgi gösterdiği FREMM sınıfına göre daha düşük bir deplasmana sahip olsa da (*FDI 4,500 ton; FREMM 6,000 ton *İtalyan Deniz Kuvvetleri varyantı biraz daha ağırdır*) birçok niteliği ile analiz etmeye değerdir. Söz konusu harp gemisi, Yunanistan Deniz Kuvvetleri'nin mevcut su-üstü muharip envanterine kıyasla ciddi bir kapasite artışı sağlayacaktır. İncelemeye konu savaş gemisinin Thales SeaFire AESA radarı, dijital enformasyon altyapısı ve harp yükü konfigürasyonu (*özellikle Aster-30 B1 hava & füze savunma sistemi ve Exocet MM40 B3C gemi-savar füzesi*) dikkat çekmektedir.

Thales SeaFire radarının klasik teknik niteliklerinin yanında (*örn. 300km menzil 360 derece kapasite, 800'den fazla hedefi takip yeteneği*) çok yüksek dijital operasyon profili, üstün bir durumsal farkındalık ve istihbarat kabiliyeti ortaya koymaktadır¹⁵.

Thales SeaFire Radarı modeli

- 11 STM, <https://www.stm.com.tr/tr/cozumlerimiz/deniz-projeleri/milgem-i-sinfi-firkateyn-projesi>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.
- 12 Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/karada-ve-suda-dusmanin-korkulu-ruyasi-amfibi-piyadeler/1656672>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.
- 13 Naval News, <https://www.navalnews.com/naval-news/2021/03/french-team-submits-new-strategic-package-offer-for-the-hellenic-navy/>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.
- 14 Naval News, <https://www.navalnews.com/naval-news/2021/09/latest-details-on-the-deal-between-france-and-greece-for-3-fdi-frigates/>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.
- 15 Thales, <https://www.thalesgroup.com/en/markets/defence-and-security/naval-forces/above-water-warfare/sea-fire>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

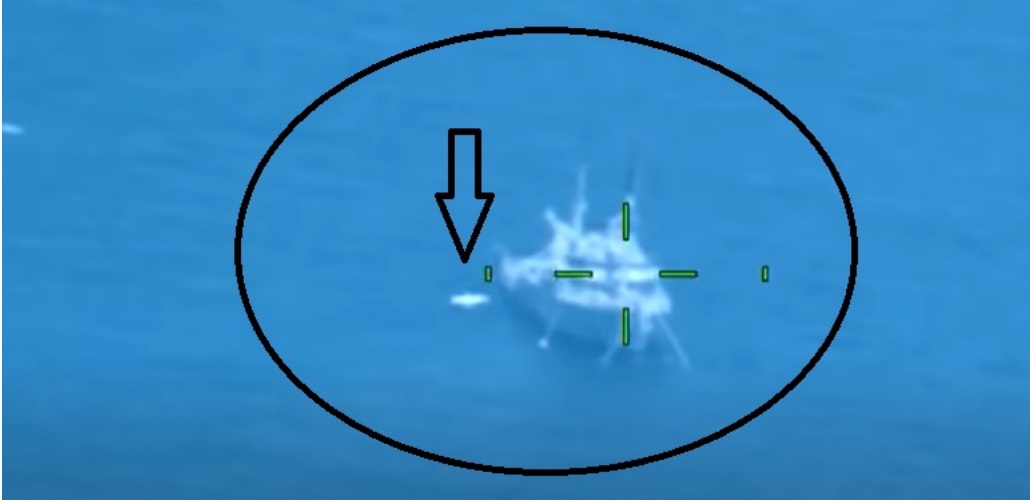
Belirtildiği üzere, Atina'nın yapacağı alımın taraflarından biri de, füze konusunda uzman MBDA'dır. Bu nedenle, Yunanistan'ın Fransa'dan tedarik edeceği Belharra sınıfı firkateynlerin sağlayacağı avantajların başında, söz konusu platformun, yine MBDA üretimi Aster-30 B1 hava savunma füze sistemi ile donatılması gelecektir¹⁶. Aster-30 bazı hedef grupları için 120 kilometreye kadar menzili olan¹⁷, insanlı ve insansız uçaklar, seyir füzeleri gibi geniş bir spektrumda etkili, B1 varyantı ile 600 km'ye kadar erişebilen kısa menzilli balistik füzelerle karşı da yetenek kazandığı belirtilen bir silah sistemidir. MBDA, sistemin, 360° derece koruma sağladığını bildirmektedir¹⁸ (bir hava & füze savunma sisteminin farklı hedef kategorilerine karşı farklı etkili menzil performansı göstereceği, örn. balistik füze savunma için etkili menzilin daha düşük olacağı, not edilmelidir).

Yunanistan'ın söz konusu kabiliyeti kazanması, Türk donanma havacılığı ve Türk Hava Kuvvetleri unsurları için bir tehdit unsuru olacaktır. Balistik füze savunma kabiliyeti, akıllara Bora Füzesi'ne karşı bir müdafî stratejik silah sistem yeteneğini getirirse de, su-üstü platformlarının Aster-30 Block-1 gibi sistemler ile kıyı bölgelerde yapabileceği balistik füze savunma faaliyetinin sınırlılıkları ve karmaşık senaryolar unutulmamalıdır. Ayrıca, iki NATO müttefiki arasında geçeceği akılda tutulması gereken olası bir Türk – Yunan çatışmasının, Türkiye'nin Yunanistan'ın kritik millî altyapısına ya da cephe gerisindeki yüksek değerli hedeflere yönelik balistik füze taarruzu gibi bir senaryoya uzaması da, mevcut transatlantik güvenlik mimarisi içinde düşük bir ihtimaldir.

Yunanistan'ın alacağı firkateynlerde ön plana çıkan bir diğer silah sistem konfigürasyonu, Exocet MM40 Block 3C füzeleridir¹⁹. Exocet MM40 Block 3, yaklaşık 200km etkili menzile sahip, savunma sistemlerini ve sensörleri zorlayacak şekilde düşük radar izine sahip ve çok alçak irtifada hedefe doğru hareket eden bir gemi-savar füzesidir. Kıyı hedeflerine ve su-üstü platformlara taarruz etmek için kullanılır²⁰. Ailenin Exocet MM40 Block 3 C varyantının, Block 3 standartlarına ek olarak, daha gelişmiş sensör sistemlerine ve elektronik harp tehditleri karşısında daha dirençli bir yapıya sahip olduğu bildirilmektedir²¹.

Exocet MM40 Block 3C konfigürasyonunun, Yunan Genelkurmayının, özellikle Türk Atmaca gemi-savar füzesine ilişkin tehdit algılamalarına yanıt vereceği değerlendirilmektedir. Zira, Atmaca füzesi, 220 kilometreyi aşkın menzili, düşük radar izi, geniş ve esnek görev kapsamı, veri bağı ile hedef güncelleme ve yeniden taarruz gibi üstün nitelikleri ile Türk Deniz Kuvvetleri'ne üst düzey, millî bir kabiliyet kazandırmaktadır²². Daha da önemlisi, Atmaca füzesi, tüm savaşlarda, ancak özellikle olası bir Türk – Yunan çatışmasında, her iki taraf için de elzem olan hareket bağımsızlığı açısından kritiktir. Özellikle, TCG Kınalıada Korveti'nden icra edilen 2021 yılı testlerinde, Atmaca'nın, aşağıdaki görüntülerde aktarıldığı üzere, uçuş yolu boyunca 5 ve 3 metre irtifaların altında seyrederek, hedefe su hattının hemen üstünde yaklaşma gerçekleştirmesi, zorlayıcı manevra kabiliyeti ve hedefini kilometrelerce öteden başarıyla vurması, Türkiye'nin jeopolitik rakipleri için caydırıcı nitelikte idi²³.

- 16 MBDA, <https://newsroom.mbda-systems.com/greece-signs-a-memorandum-of-understanding-with-naval-group-and-mbda-opening-negotiations-for-the-supply-of-three-fdi-hns-and-one-optional-2/>, Erişim Tarihi: 9 Ekim 2021.
- 17 Sebastien Roblin, Does Europe's Aster Missile Defense Beat out America's Patriot Missiles?, *the National Interest*, Şubat 2020, <https://nationalinterest.org/blog/buzz/does-europes-aster-missile-defense-beat-out-americas-patriot-missiles-125036>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.
- 18 MBDA, file:///C:/Users/Conker/Downloads/2018-ASTER-datasheet.pdf, Erişim Tarihi: 9 Ekim 2021.
- 19 MBDA, <https://www.mbda-systems.com/press-releases/greece-signs-a-mou-with-naval-group-and-mbda-for-three-fdi-hns-and-one-optional/>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.
- 20 MBDA, <https://www.mbda-systems.com/product/exocet-mm40-block3/>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.
- 21 Naval News, <https://www.navalnews.com/naval-news/2019/11/french-navy-to-field-new-exocet-mm40-block-3c-anti-ship-missiles-from-2021/>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.
- 22 Roketsan, <https://www.roketsan.com.tr/tr/urunler/atmaca-gemisavar-fuzesi>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.
- 23 TRT Haber, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/iste-atmacanin-vurdugu-geminin-son-hali-589613.html>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

Atmaca Gemi-Savar Füzesi, 2021 testlerinden bir görüntü

Atmaca Gemi-Savar Füzesi

Exocet MM40 Block 3 Gemi-Savar Füzesi

Denizaltı segmentinde halihazırda fark, temel su-üstü muharip platformlar segmenti kadar açık olmasa da, Türk Deniz Kuvvetleri'nin üstünlüğünden söz edilebilir (*Türkiye 12 platform, Yunanistan 11 platform; Türk denizaltı filosu ortalama olarak daha gençtir*)²⁴. Yunanistan'ın havadan bağımsız tahrik sistemli (AIP), 4 adet platformu bulunmaktadır (*Alman Type 214 / Papanikolis sınıfı denizaltı*). Söz konusu platformların, başta denge olmak üzere, birçok yapısal probleme sahip olduğu belirtilmektedir²⁵. Türkiye henüz AIP nitelikli denizaltılara sahip değildir ve Reis sınıfı bu ihtiyaca cevap vermek üzere tedarik edilmektedir.

Türkiye'nin envantere girmesi beklenen Reis sınıfı denizaltıları (*6 platform olarak planlanmıştır*) Type 214 bazlı olsa da, yapısal problemlerin ortadan kaldırılması hususunda Türk savunma sanayii, Alman üretici ile yoğun bir çalışma yürütmüştür. Dolayısıyla, Papanikolis sınıfına göre daha iyi bir performans göstermesi beklenmektedir. Reis sınıfı denizaltılar, özellikle kara hedeflerine taarruz, havadan bağımsız tahrik sistemi ile sessiz ve uzun seyir imkânı, ileride Toma-

hawk / Kalibr benzeri stratejik konvansiyonel uzun menzilli kapasite geliştirme potansiyeli (*Gezgin Füzesi Projesi*) ve Milli Denizaltı Projesi için temel teşkil etmesi bağlamında kritiktir²⁶. Birçok değerlendirme, söz konusu platformların Türkiye için Yunanistan Donanması karşısında ciddi bir üstünlük getireceğinin altını çizmektedir²⁷. Ayrıca, Türk savunma eko-sistemi, Zargana torpido karşı önlem, Akya ağır torpido gibi çözümler üretmekte; hatta Atmaca Füzesi'nin denizaltılardan atılabilen versiyonu için de bazı çalışmalar yapılmaktadır. Tüm bu adımlar, denizaltı kategorisine daha çok milli bileşen ekleyip hareket bağımsızlığı açısından istenilen noktaya gelebilmek için atılmaktadır.

Atina, Reis sınıfı denizaltı kapasitesinin geliştirilmesine cevap vermek amacıyla, ABD'den, dünyanın en iyi denizaltı avcısı helikopterlerinden biri olan MH-60R alımı yapmaktadır. Mk54 torpidoları ve gelişmiş sensörler ile mücehhez söz konusu helikopterler, Yunan denizaltı savunma harbi kapasitesi için önemli bir aşama olacaktır²⁸.

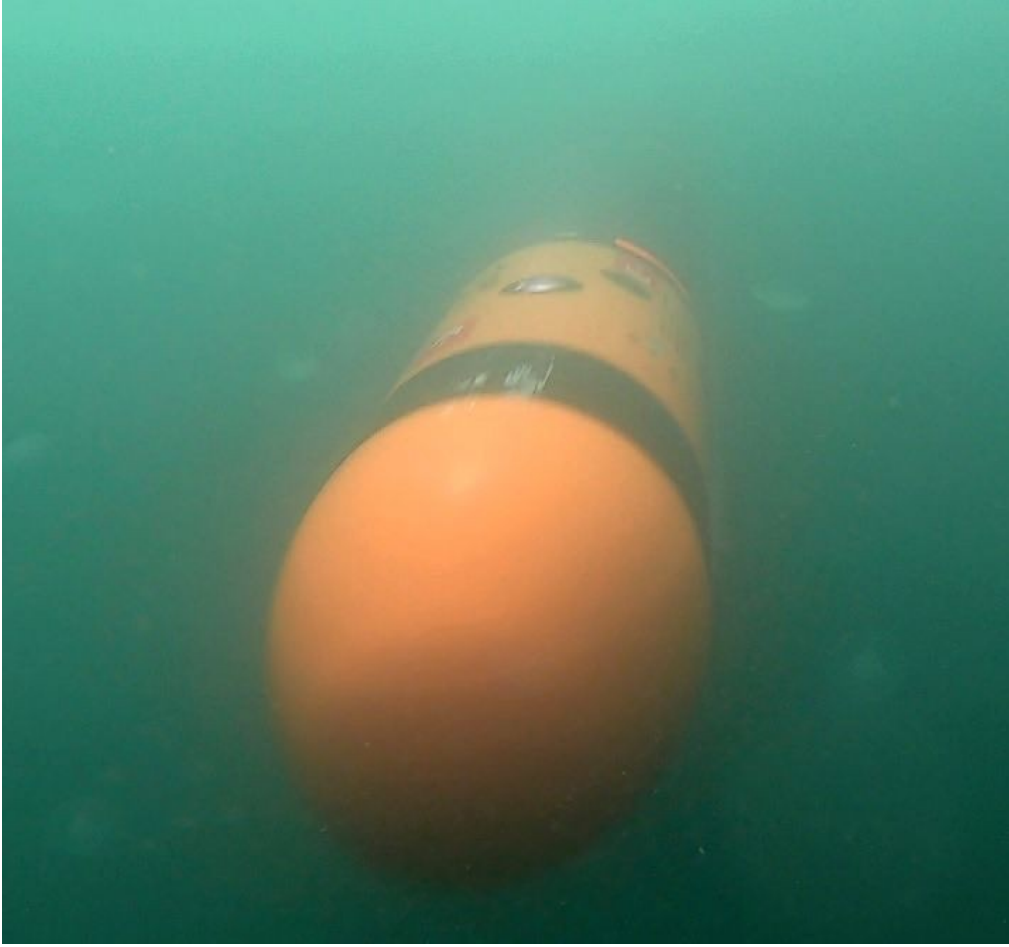
24 Türk Deniz Kuvvetleri, <https://www.dzkk.tsk.tr/Destek/icerik/preveze-sinifi>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021; Yunanistan Deniz Kuvvetleri, <https://www.hellenicnavy.gr/en/fleet/submarines/hs-katsonis-s-123.html>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

25 Caleb Larson, "Why Germany's Type 214 Submarine Isn't Exactly a 'Stealth Submarine'", *the National Interest*, Mayıs 2020, <https://nationalinterest.org/blog/buzz/why-germanys-type-214-submarine-isnt-exactly-stealth-submarine-153016>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

26 Ayrıntılı raporumuz için, bkz. Can Kasapoglu, *Silent Hunt: Turkey Eyes Strategic Roles for its New Attack Submarines*, <https://edam.org.tr/en/the-silent-hunt-turkey-eyes-strategic-roles-for-its-new-attack-submarines/>

27 The Economist, <https://www.economist.com/europe/2021/07/03/german-submarines-are-giving-turkey-an-edge-over-greece>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

28 Defense World, https://www.defenseworld.net/news/28418/Greece_Expands_MH_60R_Helicopter_Order_to_7__Accelerates_Delivery_of_First_three#.YWN9ctpBw2x, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

Akya, ağır sınıf milli torpido

MH-60R Helikopterleri

Son olarak, Türk Deniz Kuvvetleri'nin, Yunanistan karşısında, milli robotik harp çözümleri ile öne çıktığı da bir gerçektir. Bayraktar TB-2 ve ANKA, Türk Deniz Kuvvetleri envanterinde halihazırda faaliyet göstermektedir. Denizaltı savunma harbi ve deniz karakol görev tanımları ve yüksek harp yükü kapasitesi ile dikkat çeken Tusaş yapımı Aksungur da, envantere girecektir. Ayrıca, Türk savunma sanayii, ULAQ gibi, insansız su-üstü platformları üzerinde de çalışmaktadır.

Yukarıda sayılan gelişmeler, Türkiye'nin, deniz harp segmentinde, Yunanistan karşısında hem mevcut durumda hem de yakın – orta dönem modernizasyon trendleri açısından net bir üstünlüğü olduğunu ortaya koymaktadır.

Nitekim, 2020 yılında, askeri bilimler alanında en önemli İngiliz düşünce kuruluşlarından biri olan IISS tarafından yayımlanan bir çalışma, Yunanistan Deniz Kuvvetleri'nin uzun süredir oyun değiştirici bir alım yapmadığını, mevcut plat-

formların yaşlandığını ve modernizasyon ihtiyacı duyduğunu; buna karşın, Türk Deniz Kuvvetleri'nin hem sayısal hem de modernizasyon düzeyi çerçevesinde ciddi bir üstünlük kurduğunu belirtmiştir. Aynı çalışma, Reis sınıfı denizaltıların ve TCG Anadolu Amfibi Taarruz Gemisi'nin envantere girmesi ile, ibrenin iyice Türkiye'nin lehine döneceğini vurgulamıştır²⁹.

Bir başka İngiliz düşünce kuruluşu RUSİ, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki askeri kapasiteyi önceleyen siyaseti karşısında bocalayan Yunanistan'ın, açık denizde caydırıcılığını geliştirmek için üst düzey platform alımlarına yöneldiğini bildirmektedir. Alıntılanan analizde dikkat çekici olan husus, Reis sınıfı denizaltıların teslimi hususunda Alman Yeşiller Partisi'nin seçimler öncesinde deklare edilen muhalefetidir³⁰. Soçi Zirvesi sonrası, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Reis sınıfı denizaltılara ilişkin endişelerini belirtmesi³¹, teslimatın geleceği hususunda soru işaretlerini de beraberinde getirmiştir.

Yunanistan Hava Kuvvetleri Alımları ve Türkiye – Yunanistan Hava Harp Dengesi

Yunanistan Hava Kuvvetleri modernizasyonu çerçevesinde Fransa'dan Rafale savaş uçağı alımı ve ABD ile mevcut Yunan F-16 envanterinin bir bölümünün F-16V (Viper) modernizasyonu planları ön plana çıkmaktadır. Potansiyel bir oyun değiştirici ise, henüz kesinlik kazanmasa da, Yunanistan'ın, sınırlı sayıda, F-35 Müşterek Taarruz Uçağı tedarik etmesi olabilir. Askeri açıdan bakıldığında, Türk – Yunan hava dengesinin, mevcut modernizasyon çabaları ve alımları ile, Atina lehine ilerlediği görülmektedir. Burada ilk parametre, Yunanistan'ın 4.5 (F-35 alımı yapabilmesi durumunda 5.) nesil platformlar ile 4. nesil platformlara sahip Türkiye karşısında, tekno-jenerasyonel bir üstünlük kazanması olacaktır.

Daha önce ayrıntılı bir raporla incelediğimiz Türk Hava Kuvvetleri modernizasyon durumu ile birlikte değerlendirildiğinde, Yunanistan'ın, Türkiye karşısında, hava kuvvetleri

çerçevesinde tekno-jenerasyonel bir üstünlük kazanacağı görünmektedir. Türkiye'nin mevcut F-16V modernizasyon talebinin Washington tarafından geri çevrilmesi, Milli Muharip Uçak (MMU) envantere giriş takviminde ya da MMU varyantlarının niteliklerinde planları bozacak bir problem yaşanması halinde ise, belirtilen tekno-jenerasyonel makasın daha da açılması tehlikesi mevcuttur.

Türkiye için en kötü senaryo, 2030 bandına gelindiğinde, Yunanistan Hava Kuvvetleri envanteri ekseriyetinin F-35 JSF, Dassault Rafale, F-16V platformlarından müteşekkil olması; Türk Hava Kuvvetleri'nin ise, F-16'larını modernize edemediği, Milli Muharip Uçağı envantere kazandıramadığı, 4,5. nesil bir ara çözüm bulamadığı ve herhangi bir 5. ya da 6. nesil savaş uçağı projesinin parçası olamadığı durumdur.

29 Hugo Decis, Greece's Navy Feels the Mediterranean Heat, IISS, Ağustos 2020, <https://www.iiss.org/blogs/military-balance/2020/08/greece-navy-mediterranean>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

30 Emmanuel Karagiannis, The Coming Naval Arms Race in the Eastern Mediterranean, RUSİ, Temmuz 2021, <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/coming-naval-arms-race-eastern-mediterranean>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

31 Euronews, <https://tr.euronews.com/amp/2021/10/08/turkiye-savunma-sanayisinde-rusya-n-n-yorungesine-mi-giriyor>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

Bu raporun kaleme alındığı sırada, Atina, ek 6 platformluk alım ile Fransa'dan toplam 24 Rafale savaş uçağını envanterine kazandırmaya hazırlanmaktadır.

Fransız savaş uçağı Dassault Rafale, kategorik olarak 4.5 nesil olarak değerlendirilen, geleneksel 4. nesil savaş uçaklarından daha gelişmiş yetenekler sunan bir savaş uçağıdır. Rafale'in en dikkat çeken niteliklerinin arasında, özellikle F3R konfigürasyonu için, geniş bir görev spektrumuna yanıt verebilmesi bulunmaktadır. SCALP EG (*Système*

de Croisière Autonome à Longue Portée – Emploi Général) havadan-karaya seyir füzeleri ile derin darbe (deep strike) kabiliyeti (literatürde 250km ve üstü menzil ile hassas vuruş kabiliyeti rapor edilmektedir) , Exocet AM-39 Block-2 füzeleri ile deniz kuvvetleri su-üstü platformlarına taarruz yeteneğı, Meteor BVR (*beyond visual range / görüş ötesi*) füzeleri ile caydırıcı hava-hava muharebe yeteneğı ve çeşitli akıllı mühimmat ile hava-kara görevleri bahse konu platformun görev kapasitesi içinde ön plana çıkan hususlardır³².

Fransız Dassault Rafale Savaş Uçağı, MICA hava-hava ve ASSM hava-kara füzeleri ile³³

32 Dassault Aviation, <https://www.dassault-aviation.com/en/group/press/press-kits/rafale-f4-standard-launched/>, Erişim tarihi: 10 Ekim 2021

33 Dassault Aviation, <https://www.dassault-aviation.com/en/defense/rafale/introduction/>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

Yunanistan paketinin de Rafale F3 konfigürasyonu içereceği bildirmektedir ki, söz konusu konfigürasyon sensör ve silah sistem alanlarında ciddi avantajları beraberinde getirecektir. Ayrıca, F3 varyantının elektronik harp ortamına daha iyi adapte olduğu da bilinmektedir. Bir diğer önemli trend de Fransız savunma sanayiinin F4 varyantı planlarıdır. Eldeki veriler, F4 varyantının yenilikleri arasında ağ-merkezli harp ve enformasyon üstünlüğü, ayrıca yapay zeka tabanlı veri işleme nitelikleri olacağını ortaya koymaktadır³⁴. 5. nesil platformların üstün sensör yeteneği ve data füzyonu yoluyla düşmana enformasyon üstünlüğü sağlanmasını konseptini andıran söz konusu kabiliyet, Türk Hava Kuvvetleri'nin 4. nesilde kalması – özellikle mevcut talep doğrultusunda F-16V modernizasyonunu da ABD ile ilişkiler nedeniyle gerçekleştirememesi – durumunda, Türkiye açısından dikkate alınması gereken bir makas açığı daha olacaktır.

Belirtildiği gibi, Yunanistan'ın bir diğer önemli modernizasyon projesi, F-16 envanterinin bir bölümünün (basın kaynaklarına göre 84 platformun)³⁵, F-16V varyantı düzeyine modernize edilmesidir. Lockheed Martin ile yürütülen söz konusu proje, Yunanistan Hava Kuvvetleri'nin F-16'ları için dikkat çekici bir kapasite artışını beraberinde getirecektir.

F-16 V (Viper) varyantı konfigürasyonu, Northrop Grumman APG-83 AESA radarı, harp sahasına ilişkin yüksek durumsal farkındalık sağlayan sistemler (örn. Center Pedestal Display [CPD]) gibi ciddiye alınması gereken eklentiler içermektedir. Ayrıca açık-kaynaklı yayınlar, V / Viper modernizasyon paketinin, F-16'ların elektronik harbe ilişkin kabiliyetinde de artışa neden olacağını belirtmektedir³⁶.

Türk SİHA Kabiliyeti ve Türk – Yunan Askeri Dengesine İlişkin Değerlendirme

Libya, Suriye ve Karabağ'dan öğrenilen askeri dersler, Türk robotik harp kabiliyetinin gerçekten bir oyun değiştirici olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan, belirtilen örneklerin hiçbirinde, insansız hava sistemleri, hava-hava muharebesi performansları ile zaferi getirmemişlerdir. Literatürde, hava-hava muharebesi çerçevesinde insansız sistemin insanlı sisteme üstünlük kurabileceğine ilişkin veri de yoktur. Örneğin, 2002'de, ABD'ye ait bir Predator drone, Irak Arap Hava Kuvvetleri'ne ait, Sovyet yapımı bir Mig-25'i düşürmeye çalışsa da, Mig-25, Predator drone'u imha etmiştir³⁷.

Aksine, yukarıda sözü edilen cephelerden alınan dersler, Türk SİHA'larının, Ege'de ve hava harp durumunda değil; 1. Ordu sorumluluk sahasında, Trakya'da olası bir hareket durumunda, Yunanistan Kara Kuvvetleri unsurları karşısında kuvvet çarpanı ve hatta oyun-değiştirici olabileceğini gös-

termektedir. Zira, Karabağ Savaşı devam ederken, Ermeni zırhlı platformlarının ağır kayıplar vermesi, SİHA'ların yoğun kullanıldığı harp sahalarında tank ve zırhlı araçların geleceğine ilişkin bir tartışma da başlamıştır. Birleşik Krallık strateji topluluğunun en seçkin kurumlarından RUSI tarafından yayımlanan Dr. Jack Watling imzalı analiz, SİHA'ların robotik harp faaliyeti 'tankların sonu' anlamına gelmese de, 21. yüzyıl silahlı çatışmalarında elektronik harp yetenekleri ile korunmayan, durumsal farkındalığı sınırlı olan, alçak irtifa hava savunma sistemlerinden mahrum zırhlı ve mekanize unsurların giderek daha kırılgan hale geleceğini belirtmektedir³⁸. Nitekim, 2021 yılı başında yayımlanan bir değerlendirme, olası Yunanistan – Türkiye savaşında, Yunan zırhlı birliklerinin Türk SİHA'ları karşısında ciddi zorluklarla karşılaşacağını altını çizmektedir³⁹.

34 Sebastien Roblin, France is Building New Rafale Fighter Jets, the National Interest, Mart 2021, <https://nationalinterest.org/blog/reboot/france-building-new-rafale-fighter-jets-181531>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

35 Greek City Times, <https://greekcitytimes.com/2021/04/29/made-in-greece-f-16-vipers-drones/>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

36 Lockheed Martin, F-16V Greece, <https://www.lockheedmartin.com/content/dam/lockheed-martin/aero/documents/F-16/F-16V-Greece-Exec-Sum.pdf>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

37 İlgili angajman verileri, bkz: <https://www.youtube.com/watch?v=OIEeryb55YI>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

38 Jack Watling, "The Key to Armenia's Tank Losses: The Sensors, Not the Shooters", RUSI, Ekim 2020, <https://rusi.europa.eu/publication/rusi-defence-systems/key-armenia-tank-losses-sensors-not-shooters>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

39 Peter Suci, "Could Greek Tanks Stand Against Turkish Armed Drones?", The National Interest, Ocak 2021, <https://nationalinterest.org/blog/reboot/could-greek-tanks-stand-against-turkish-armed-drones-176233>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

Olası bir çatışma durumunda, ağır harp yükü konfigürasyonu ile, Akıncı ciddi bir oyun değiştirici olacaktır. Baykar tarafından her ay bir - iki platformun üretilebileceği belirtilse de⁴⁰, üretim hattını hızlandırarak ve Türk Silahlı Kuvvetleri'ne yönelik teslimatları olası ihraç portföyüne göre önceleyerek süratle geniş bir Akıncı envanteri oluşturarak, gerektiğinde

1. Ordu sorumluluk sahasına belirtilen robotik harp yığınlanması yapılması mümkündür. Benzer şekilde, envantere yüksek sayıda yer alan Bayraktar TB-2, ANKA gibi platformlar da, özellikle Roketsan yapımı akıllı mühimmat ile, muhtemel bir kara harekatinde Yunanistan'ın zırhlı, mekanize birlikleri ile ateş-destek unsurlarına karşı etkinlik gösterebilir.

Akıncı SİHA

Türk S-400 Stratejik SAM Sistemi ve Türk – Yunan Hava Dengesi Üzerine Değerlendirme

Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine henüz giren ve testleri süren S-400 stratejik SAM sistemi, halihazırda ağ-merkezli bir mimariye bağlı olmayıp, standalone karakteristik taşımaktadır. Oysa, bilinen Rus SAM konfigürasyonları ve hava savunma konseptleri, SA-22 gibi alçak-orta irtifa ve SA-17 gibi orta irtifa sistemlerin, olası tehdit bölgelerine yakın konuşlandırılması ile, S-300V4 ya da S-400 gibi stratejik SAM sistemlerine düşman platformlarına ilişkin bilgi akışı sağlaması esasına dayanmaktadır. Bahse konu mimariye, A-50 havadan erken uyarı ve kontrol uçağı gibi istihbarat platformları ve Mig-31BM avcı / önleme uçaklarından gelen veriler de datalink ile aktarılmaktadır. Yeni nesil stratejik SAM sistemlerinin interceptor füzelerinde kullanılan aktif radar arayıcı kabiliyet (active radar seeker), farklı sensörler tarafından aktarılan hedef bilgileri üzerine, füzelerin düşman platformun bulunması muhtemel sektöre ateşlenmesi gibi

konseptleri de beraberinde getirmiştir⁴¹. Türkiye'nin S-400 etrafında şekillendirilmeye çalışılan stratejik SAM kabiliyeti, böyle bir ağdan yoksundur.

Datalink ve ağ-merkezli hareketin diğer önemli bileşenlerindeki uyumsuzluklar dolayısıyla, envantere bulunan S-400'lerin, Türk Hava Kuvvetleri'nin Barış Kartalı AWACS uçakları ya da F-16'ların icra ettiği muharip hava devriyeleri ile bilgi paylaşması da mümkün olmayacaktır.

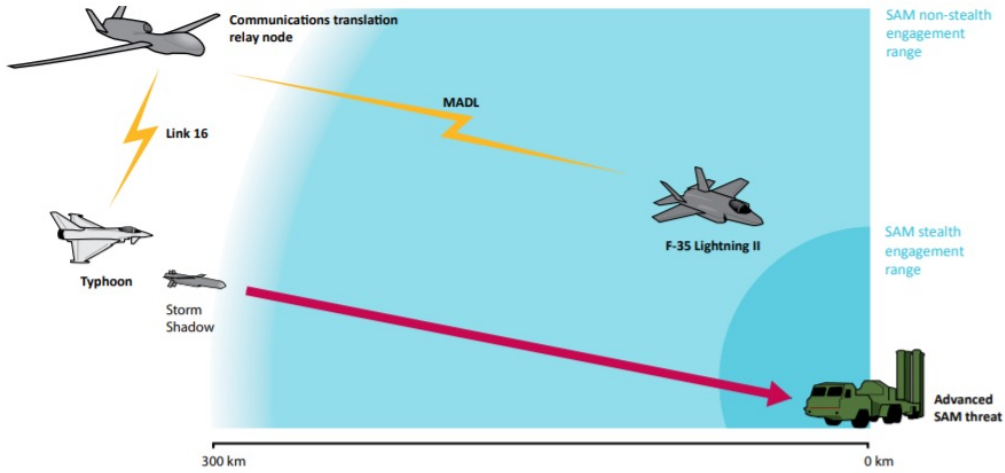
Son olarak, konunun tekno-jenerasyonel bir boyutu da bulunmaktadır ve bu konu, Yunanistan'ın F-35 alımı ile 5. nesil kabiliyet elde etmesi ya da Türkiye'ye karşı, söz gelimi, Birleşik Arap Emirlikleri gibi 5. nesil kabiliyete kavuşan bir kuvvet ile hareket etmesi senaryosu ile ilgilidir.

40 TRT Haber, <https://www.trthaber.com/haber/bilim-teknoloji/selcuk-bayraktar-artik-insansiz-savas-ucagimizi-da-yapabiliriz-604984.html>, Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

41 Justin Bronk, *Modern Russian and Chinese Integrated Air Defence Systems: The Nature of the Threat, Growth Trajectory and Western Options*, RUSI, 2020, pp.9-11.

Yapılan çalışmalar, S-300V4, S-400 gibi geç dönem Sovyet tecrübesi üzerine inşa edilen modern Rus stratejik SAM sistemlerinin – elbette doğru bir ağ mimarisi ile –, Batılı 4. ve 4.5 nesil platformlarına karşı – örneğin F-16, F/A18 ve diğer benzerleri – son derece tehlikeli ve caydırıcı olacağını ortaya koymaktadır⁴². Öte yandan, 5. nesil platformlara (örn. F-35, F-22) ve *stealth*, yani düşük görünürlük dizayn felsefesine karşı durum değişmektedir. Zira, F-35 gibi düşük görünürlüklü ve elektronik harp yetenekleri de yüksek platformlar, SAM sistemlerine, 4. ve 4.5 nesil savaş uçaklarına göre daha fazla yaklaşabilmektedir ve hatta 4. ya da 4.5 nesil diğer dost platformlardan atılacak füzeleri de he-

deflerine yönlendirebilmektedir. Aşağıda aktarılan görselde de görüldüğü üzere, F-35, stratejik SAM sistemlerine güvenli bir menzilde yaklaşmakta, hedef bilgisini, örnek olayda, 4.5 nesil Eurofighter Typhoon'a aktarmaktadır. F-35'in kullandığı datalink olan MADL, bir role (söz konusu senaryoda bir insansız hava aracının taşıdığı gateway) üzerinden Link-16'ya 'tercüme edilmekte', Eurofighter Typhoon tarafından ateşlenen bir SCALP seyir füzesi, F-35'ten gelen veriler ile SAM sistemini imha etmektedir. En önemlisi, aktarılan senaryoda Eurofighter Typhoon, düşman SAM sistemi etkili menziline hiç girmemiştir⁴³.

Kaynak: Royal United Services Institute

Rusya Federasyonu, yukarıda örneklenen zafiyete bir çözüm bulmak ve düşük görünürlüklü savaş uçaklarını tespit edebilmek için NEBO M gibi üst düzey sensör manzumeleri geliştirmektedir⁴⁴. Yine de, savaş uçağının bir sektörde varlığının anlaşılması ile tehdit oluşturmadan vurulabilece-

ği mesafeden, imha edilebileceği kesinlikte tespit edilmesi aynı şey değildir⁴⁵. Kaldı ki, Türkiye'nin S-400 kapasitesi, NEBO-M gibi *anti-stealth* nitelikleri olduğu belirtilen VHF bandı sensörleri bir yana, Suriye'de gözlemlenen ileri-konuşlu bir SAM konfigürasyonunun mimarisine dahi sahip değildir.

42 The National Interest Staff, "Could Russia's S-400 Bring Down The F-35? (Could The S-500?)", *the National Interest*, Mayıs 2020, <https://nationalinterest.org/blog/buzz/could-russias-s-400-bring-down-f-35-could-s-500-151581>, Erişim Tarihi: 6 Ocak 2021.

43 Justin Bronk, *Maximum Value from the F-35: Harnessing Transformational Fifth-Generation Capabilities for the UK Military*, RUSI, 2016, p.30.

44 Ayrıntılı bilgi için bkz. Carlo Kopp, "Advancing counter-stealth radar technologies", *Defence Today*, Mart 2012.

45 Mark Episkopos, *Russia Claims It Can See America's F-22 and F-35 Stealth Fighters*, *the National Interest*, Mayıs 2021, <https://nationalinterest.org/blog/buzz/russia-claims-it-can-see-americas-f-22-and-f-35-stealth-fighters-186003>, Erişim Tarihi: 11 Ekim 2021.

Sonuç & Temel Bulgular

Türkiye için halihazırda en büyük sorun, Türk – Yunan ikili ihtilaflarının ve askeri dengesinin yerine, karşısında, giderek iç içe geçmiş koalisyonların teşkil edilmesidir. Bahse konu koalisyonlar, farklı motivasyonların, Atina'nın maharetli diplomatik kapasitesi ile Türkiye'yi dengeleme çabalarına teşmil edilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Ankara'nın Orta Doğu'da izlediği siyasa ve kimi zaman bu siyasanın ideolojik tutumunun sonuçları, Türkiye'nin Ege'nin diğer yakasında Mısır, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve İsrail unsurlarını görmesini de kaçınılmaz olarak beraberinde getirmiştir. Yaklaşık 20 yıl öncesinde Türk – İsrail stratejik ittifakının, PKK'nın en önemli destekçilerinden olan Suriye Baas rejimine karşı Türk askeri baskı siyasasını destekleyen en kritik unsur olduğu düşünüldüğünde, bugün gelinen nokta, Türkiye'nin özellikle 'Arap Baharı' sonrası Orta Doğu'ya yönelik perspektifinin sonuçları açısından bir muhasebe imkanı sunmaktadır.

Fransa, yukarıdaki denkleme katılan bir NATO üyesi olması ve esasen, NATO'nun nükleer güce sahip üç ülkeden biri olması nedeniyle farklıdır. Durumu zorlaştıran bir diğer faktör de, transatlantik güvenlik mimarisi içinde – ya da söz konusu mimariye rakip olarak –, Paris'in, Avrupa merkezli yaklaşımın liderliğini hedeflemesidir. Yunanistan, bir anda, Müslüman Kardeşler ve Hamas gibi oluşumlardan tehdit algılayan Orta Doğulu aktörler ile Avrupa otonomisi arayışındaki Fransa için, Türkiye'ye karşı desteklenecek bir ilgi odağına dönüşmektedir. Bu nedenle, Türk ana akım medyasında rastladığımız, konuyu 1990'ların nostaljik retoriği içinde Türk – Yunan ikili rekabetine indirgeyen ve Atina'nın savunma modernizasyonunu küçümseyen popülist yaklaşım, Türkiye için Yunanistan'ın askeri kapasitesinden daha büyük bir sorundur.

Analizlerimiz sonucunda, askeri-stratejik anlamda üç temel trend ön plana çıkmaktadır. Yunanistan hava kuvvetleri alanında Türkiye'ye karşı tekno-jenerasyonel bir üstünlük elde etme yolunda ilerlemektedir. Türkiye'nin bir ara çözüm bulamaması– F-16V modernizasyonu bunların en makul olanıdır – ve Atina'nın F-35 alımı da yapması durumunda, söz konusu tekno-jenerasyonel fark açılabilir. Fransa'nın deniz

kuvvetleri alanındaki desteğine rağmen, Yunanistan'ın, söz konusu kategoride Türkiye'ye karşı bir envanter avantajı sağlaması mümkün görünmemektedir. Atina'nın donanma kapasitesi yapısal sorunlarla karşı karşıyadır ve ilgili sorunlar, ne kadar gelişmiş olursa olsun, üç Belharra sınıfı fırkateyn ile birkaç yıl içinde çözülmeyecektir.

Öte yandan, Reis sınıfı denizaltı projesinin akamete uğraması, Türkiye için en ciddi risk faktörüdür. Halihazırda, Türk ve Yunan diplomatik yetenekleri, Berlin'de kurulacak yönetimi etkilemek hedefiyle bir rekabet içinde olacaktır. Yunanistan, söz konusu denizaltıların tesliminin önüne geçmemesi ihtimaline karşı, denizaltı savunma harbi yeteneklerine de yatırım yapmayı sürdürecektir.

Orta vadede, Türk Deniz Kuvvetleri'nin robotik harp kapasitesi bir diğer belirleyen olacaktır. Özellikle Aksungur SİHA'nın performansı ve getirileri dikkatle izlenmelidir.

Paris ve Atina, Türkiye'yi Akdeniz'de bir 'jeopolitik rakip' ve hatta tehdit olarak görmektedir. İkili arasındaki savunma anlaşması, bahse konu algıyı ilan etmiştir. Sözü edilen transatlantik ittifak içi tehdit incelemesi ise, NATO'nun birliğine zarar verme potansiyeline fazlasıyla sahiptir. CAATSA yaptırımları altında olan Türkiye'nin, aradığı savunma modernizasyonu desteğini ABD'den bulamaması halinde, stratejik kimliğinde değişikliklerin yaşanması da ihtimal dahilindedir. Rusya Federasyonu, söz konusu ihtimali zorlamak için esnek ve çarpıcı savunma projeleri fırsatlarını gündeme getirecektir.

Bir Türkiye – Yunanistan çatışmasının genel harp durumuna dönüşmesinin önündeki en büyük engel, bugüne kadar, esasen NATO bariyeri olmuştur. Söz konusu bariyerin ortadan kalkması ya da zayıflaması kötü senaryo olasılığını artıracaktır. Jeostratejik olarak Türk – Yunan çatışmasının en büyük riski, Doğu Akdeniz'den Trakya'ya kadar uzanan geniş bir sahayı kontamine etme potansiyelidir. NATO faktörü erozyona uğrar ya da Fransa tarafından erozyona uğratılır ise, çatışma trendinin durdurulması, alevlenmesinden çok daha zor olacaktır.

Dış Politika & Güvenlik 2021/11/TR

Ekim 2021

FRANSA – YUNANİSTAN SAVUNMA İTTİFAKI & TÜRK – YUNAN ASKERİ DENGESİNİN GELECEĞİ

Dr. Can Kasapoğlu | Güvenlik & Savunma Programı Direktörü, EDAM